

Dünyada baş verən bugünkü qütbləşmə prosesində tərəfsiz qalmaq mümkün deyil. Müxtəlif səngərlərdə olan böyük güclər özlərinə daha çox tərəfdaş toplamaq üçün aşkar şəkildə tərəfsiz ölkələrə təzyiq göstərməyə başlayıblar.

Məlumdur ki, Azərbaycan indi dünyanın əhəmiyyətli ölkəsinə çevrilib. Səbəbi məlumdur - qarşı-qarşıya duran tərəflərin bölə bilmədiklərindən biri, bəlkə də birincisi enerji resurslarına nəzarəti ələ keçirməkdir. Azərbaycan isə neft-qaz ölkəsidir. Üstəlik, Rusiya-Ukrayna savaşından sonra Avropanın təbii qazla təminatında iştirakçısıdır. Tərəflərin digər əl qoymaq istədikləri digər sahə isə nəqliyyat dəhlizləridir ki, burada da Azərbaycan coğrafiya və infrastruktur sarıdan əhəmiyyətli ölkələrdən hesab və qəbul olunur.

Hazırda dünyada ən önəmli quru nəqliyyat marşrutu Orta dəhlizdir. Bu dəhlizin ən vacib ölkəsi isə Azərbaycandır. Şərqdən Qərbdə, Şimaldan Cənuba və əks istiqamətlə-

rə gedən yolların üstündə yerləşən ölkəmiz hansı tərəfə baxsan, dünya nəqliyyat marşrutlarının ortasındadır. Azərbaycansız heç bir layihələrin icrası mümkün deyil. Bir sözlə, öz coğrafiyamızda qərar verən ölkə statusundayıq. Yəni kiminlə əməkdaşlıq etmək barədə bizə heç kəs heç nə diktə edə bilməz. O üzdən, dünənə kimi bizimlə hədə-qorxu dili ilə danışanlar bu gün əməkdaşlıq təklif edirlər.

Biz bunun Prezident İlham Əliyevin Münxen Təhlükəsizlik Konfransı zamanı keçirdiyi görüşlərdə də aydın gördük. Bir çox siyasətçilər və iş adamları dövlətimizin başçısı ilə görüşmək üçün müraciət edirdilər. Baş tutan görüşlərdə isə onların ölkəmizlə əməkdaşlıq barədə müraciətləri Azərbaycanın, onun liderinin regional məsələlərin

yoluna qoyulmasında həlledici rəyləndirici xarakterini göstərdi.

Avropada bir həqiqəti artıq hamı anlayır - Prezident İlham Əliyevlə təzyiq dili ilə danışmaq mümkün deyil. Təkcə bir faktı vurğulamaq kifayətdir: ölkəmizə qarşı hərzə-hədyan bəyanatlar verən, ermənidən çox erməni təəssübkeşi və tərəfdarı olan Fransa prezidenti E.Makron artıq vasitəçi kimi ortada yoxdur. İndi onun yerini az-çox neytral mövqedə olan Almaniya Kansleri Olaf Şolts tutmağa cəhd göstərir. Münxendə Prezident İlham Əliyevlə Ermənistanın baş naziri N.Paşinyan arasında keçirilən görüş də Almaniya Kansleri tərəfindən təşkil olundu. Bu o deməkdir ki, ölkəmizə təzyiq yolu ilə nəyisə qəbul etdirmək istəyən Fransa prezidenti oyundan kənar vəziyyətdə qalıb və bu,

Fransa diplomatiyasına, şəxsən E.Makrona Prezident İlham Əliyev tərəfindən verilən dərslərdir.

Dövlətimizin başçısının qətiyyəti, bütün təzyiqlərə duruş sərgiləməsi Avropadakı bir çox siyasətçini bu gün yenidən düşünməyə vadar edib. Artıq "qoca qitə"də başa düşüblər ki, Azərbaycanla hədə-qorxu, sanksiyalar dili ilə danışmaq əbəsdir. O səbəbdən indi onları düşündürən əsas məsələ Azərbaycanı bu cəbhələşmədə yanlarına çəkməkdir. Lakin İlham Əliyevin dediyi kimi, bizim ailəmiz qüdrətli türk birliyidir. Bunu Azərbaycan Prezidenti Türkiyəyə səfərində bir daha bəyan etdi. Dövlətimizin başçısı hamıya mesaj verdi ki, andıçmə mərasimində türk dünyası ilə bağlı verdiyi bəyanat qəti mövqeyidir: "Bizim ailəmiz türk dünyasıdır. Biz özümü-

zü çox yaxşı hiss edirik. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qardaşlıq münasibətlərimiz var və bizim siyasətimiz Türk Dövlətləri Təşkilatını gücləndirməkdir. Bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır, gənc əhalidir, artan əhalidir və bir soydan, kökdən olan xalqlardır. Bundan güclü birlik ola bilərmiz? Əlbəttə ki, yox. Biz müştərək səylərlə elə etməliyik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı global arenada önəmli aktora və güc mərkəzinə çevrilsin. Buna biz ancaq birlikdə nail ola bilərik".

Dövlətimizin başçısının Türk Dövlətləri Təşkilatının Şuşada keçiriləcək qeyri-rəsmi Zirvə görüşünə Şimali Kipr Türk Cümhuriyyəti Prezidentinin müşahidəçi statusun-

da dəvət olunması barədə dedikləri isə böyük siyasi hadisədir. Bu, xristian təəssübkeşliyi ilə Cənubi Kiprin Avropa İttifaqına qəbuluna, orada yaşayan türklərin haqlarını görməzdən gələn Qərbdə türk dünyası adından verilən cavabdır. Eyni zamanda türk coğrafiyasının genişliyinə və əhəmiyyətinə bir işarətdir.

Türk dünyası sadəcə olaraq etnik bir təşkilat deyil. Bu, dünyada əhəmiyyətli yerdə qərarlaşan yeni bir güc mərkəzidir. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdir, nəqliyyat yollarıdır. Başqa sözlə, türk dünyasının yaşaması və müstəqil güc mərkəzi kimi formalaşmasına lazım olan bütün imkanlar mövcuddur. Üstəlik, türk dövlətləri dünyanın ən önəmli

marşrutu olan Orta dəhlizin üzərində yerləşirlər ki, bunun da əhəmiyyəti böyükdür. Artıq beynəlxalq nüfuzlu siyasətçilər, politoloqlar və iqtisadçılar da vurğulayırlar ki, beynəlxalq güc mərkəzinin yaxın illərdə Qərbdən Şərqə keçməsi qaçılmazdır. Belə olan halda Qərbin də, Şərfin də türk dünyasına ehtiyacı daha da artacaq.

Türkiyənin önəmli siyasət adamları, düşüncə quruluşları üzrə ekspertləri bildirirlər ki, türk dünyasının formalaşmasında ən önəmli rolunu Prezident İlham Əliyev oynaya bilər. Ona görə ki, müəyyən tarixi səbəblərdən Orta Asiyada yaşayan türklər Türkiyədən uzaq düşüblər. Onlar Azərbaycan qədər Türkiyəyə yaxın deyillər. Bundan savayı, uzun illər Rusiya və Sovet İttifaqının təsiri sayəsində oradakı türk dövlətlərində bir qədər fərqli mentalitet formalaşmışdır. Prezident İlham Əliyev isə hər iki tərəfi ən yaxşı tanıyan liderdir. O üzdən Prezident İlham Əliyev bu işdə birləşdirici rol oynaya bilər.

*Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"*

azerbaijan-news.az